

SFOGs rekommendationer för självständigt skriftligt arbete enligt vetenskapliga principer under specialistutbildning.

Bakgrund

Socialstyrelsens föreskrifter för specialistutbildning vilka trädde i kraft den 17 februari 2015 innefattar "Kompetens inom medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete". Det formella godkännande av det självständiga skriftliga arbetet enligt vetenskapliga principer åligger verksamhetschefen och följer Socialstyrelsens kriterier enligt delmål a5 "Medicinsk vetenskap".

Det vetenskapliga arbetet är av stor vikt för att höja den vetenskapliga kompetensen hos alla specialister och därigenom förbättra vården genom att främja evidensbaserad praktik och stärka den medicinska forskningen.

Rekommendationerna från SFOG är i linje med Socialstyrelsens riktlinjer och deltagare i SFOGs specialistexamen som skickar in ett vetenskapligt arbete förväntas följa dessa.

Målbeskrivning enligt SoS 2015

Den specialistkompetenta läkaren ska

- uppvisa fördjupade kunskaper om medicinskt vetenskapliga metoder och etiska principer
- kunna kritiskt granska och värdera medicinsk vetenskaplig information
- uppvisa ett medicinskt vetenskapligt förhållningssätt till rutiner och arbetssätt i det dagliga arbetet

Förutsättningar för det vetenskapliga arbetet

- Minst en handledare bör vara disputerad, ska helst tillhöra en aktiv forskargrupp och kan finnas på en annan klinik eller FoU-enhet.
- Handledaren bör vara involverad i planering, metodval och färdigställande av arbetet.
- Studierektorn och den lokala handledaren ansvarar för att nödvändiga förutsättningar för genomförandet finns på plats, exempelvis att hitta lämpliga personer att involvera i projektet.
- Kurs i forskningsmetodik är obligatorisk och rekommenderas före arbetets start (gärna lokalt och specialitetsövergripande).
- Handledaren bör ha avsatt tid ca en vecka arbetsvecka för handledning.
- Minst 10 veckor bör avsättas för arbetet, inklusive kursen.
- Arbetet bör granskas av en disputerad kollega inom obstetrik och gynekologi.
- Muntlig presentation av arbetet sker vid examinationen.

Genomförande av arbetet

- Börja i god tid.
- Följ instruktionerna noggrant, särskilt med tanke på att bedömningen vid SFOGs specialistexamen baseras på dessa.
- Välj ett ämne relevant för obstetrik och gynekologi. Tips på ämnen kan fås från kollegor på kliniken, AR-grupper m.m. Alternativt sök upp en aktiv forskare eller forskargrupp och efterfråga ett lämpligt projekt.
- Planera projektet i samråd med handledaren/handledarna, inklusive formulering av frågeställning och val av metod. Fundera på om den tilltänkta planen kan besvara den vetenskapliga frågeställningen, tidsaspekten är även viktig.
- Skriv en projektplan. **Bolla gärna den med SFOGs utbildningsnämnd och i tidigt skede vid tveksamheter.**
- Ta tidigt ställning till om etiskt tillstånd eller tillstånd från verksamhetschef krävs.
- Om kurs i forskningsmetodik inte är möjligt, sök upp information eller lokal kurs i litteratursökning och referenshantering (erbjuds ofta via sjukhusets eller universitetets medicinska bibliotek).
- Författa arbetet i samarbete med handledaren, helst med korrekturläsning och eventuell språkgranskning. Det är en relativt vanlig anledning till att man får revidera sitt arbete efter granskning av utbildningsnämnden pga texten är svårbegriplig och inte följer vetenskapligt skrivsätt. Räkna också med att den delen av projektet ofta tar mer tid än man tror.

Tillgodoräknande i samband med SFOGs specialistexamen

I vissa fall kan tidigare utfört arbete tillgodoräknas och användas vid specialistexamen, förutsatt att det inte är äldre än 8 år, är genomfört efter läkarexamen och relevant för området. En peer-review-granskad publikation i en nationell eller internationell vetenskaplig tidskrift inom gynekologi och obstetrik, eller ett närliggande medicinskt område, kan tillgodoräknas under förutsättning att författaren aktivt deltog i genomförandet och författandet av artikeln.

Tydlig redovisning av den egna rollen är särskilt viktig om artikeln har flera författare, och i sådana fall bör arbetet förhandsgranskas av SFOGs utbildningsnämnd.

Vid osäkerhet om ett redan genomfört arbete kan godkännas bör förhandsgranskning ske av SFOGs utbildningsnämnd. Skriftligt svar ska sedan sparas och bifogas i samband med att arbetet inskickas inför SFOGs specialistexamen! Ett preliminärt godkännande av utbildningsnämnden utesluter inte att det kan behövas kompletteringar i samband med SFOGs specialistexamen.

Författarinstruktioner

- Arbetet bör skrivas på svenska eller engelska med ett precist och korrekt språk.
- Typsnitt: Times New Roman, 12 punkters storlek, enkelt radavstånd.
- Strukturen bör följa kraven för publikation i en vetenskaplig tidskrift.
- Se till att följa en logisk tråd genom hela arbetet; introduktion ska leda till syftet med studien, resultat och diskussion ska struktureras utifrån den vetenskapliga frågeställningen och ha en konsekvent ordning.

Titeln: kort och beskrivande med huvudfyndet i fokus. Författarens och handledarens namn, titlar och affiliering under titeln.

Abstrakt: Omkring 250 ord, ska återspegla det mest väsentliga i arbetet. Den bör följa samma struktur som övriga delar av arbetet.

Introduktion/Bakgrund: Sammanfatta tidigare forskning inom området. Använd de mest relevanta referenserna för att ge kontext till studien. Nyare originella studier av hög vetenskaplig kvalitet, publicerade i kända peer-reviewed tidskrifter ska föredras. Introduktionen ska avslutas med att tydligt formulera den vetenskapliga frågeställningen/syftet eller hypotes. Lämplig omfattning är vanligtvis 1-2 sidor.

Metod: Beskriv materialet eller patientgruppen samt den använda mätmetoden så detaljerat att någon annan skulle kunna upprepa studien. Ange studiedesign. Inkludera också en beskrivning av den statistiska metoden. Vid litteraturöversikter, specificera sökmetoden med använda databaser och sökord. Om etiskt godkännande krävs, inkludera detta eller motivera varför det eventuellt inte behövs. En lämplig omfattning är vanligtvis cirka 2 sidor.

Resultat: Beskriv resultat så tydligt och objektivt som möjligt. Om tabeller eller diagram används behöver resultaten inte upprepas i texten, men dessa ska vara relevanta för frågeställningen. En passande omfattning är vanligtvis 2-3 sidor, inklusive eventuella tabeller och diagram.

Diagram/Figurer: Diagram och figurer ska vara tydliga och självförklarande med hjälp av figurtexten (legend). Dessa ska återge det viktigaste och alla axlar, linjer och staplar ska vara korrekt märkta.

Tabeller: Bör ha en beskrivande titel och vara lättlästa. Relevanta siffror, inklusive spridningsmått, bör finnas med.

Diskussion: Inled diskussionen med att svara på frågeställningen och redogöra för vad studien visade. Diskutera resultat i förhållande till tidigare studier. Beskriv sedan studiens styrkor och svagheter under en separat rubrik. Avsluta med en konklusion som belyser resultatets betydelse och eventuella förändringar i klinisk praxis. En lämplig omfattning är vanligtvis 2-4 sidor.

Författarnas bidrag: Särskilt viktigt om det finns flera författare och om du inte är förstaförfattare. Beskriv tydligt varje författares bidrag till arbetet.

Referenser: Vancouversystemet bör användas för att ange referenser och strukturera referenslistan. Max 30-35 referenser, högst 1-2 referenser per påstående.

Att tänka på vid olika studietyper

- Referera till STROBE eller PRISMA-checklistor för att säkerställa att alla relevanta aspekter rapporteras för olika studietyper.
- Olika typer av studier kräver olika tillvägagångssätt, diskutera med Utbildningsnämnden vid osäkerhet.
- Eventuella fallbeskrivningar bör förses med litteraturgenomgång och diskussion; litteraturöversikter bör följa en tydlig struktur med frågeställning, metod och svar.